

чи и рекла: чи ще ги погъби сички, ако не укадѣтъ кръста, тѣ са уплашиха и рекоха: тѣка има единъ старъ Евреинъ Ида, който е сынъ на едного пророка, той може да ти каже гдѣ е кръста. Но като го испитвала царицата да укади кръста, той рекалъ чи не го знае. Тога повелѣ царицата да го затворѣтъ въ дълбокъ ѣмъ, да умре гладенъ и жаденъ ако не кажи гдѣ е кръста. Еврейна като сѣде тамо нѣколко дине гладенъ, начала да выка: пѣснети ма ще ви укада гдѣ е скритъ честный кръстъ. И като го пѣснаха, заведи ги на единъ голѣмъ могила, която была насипана съ прѣсъ и камани, и върхъ нея имаше идошки храмъ направенъ отъ римскія царь Адриана, рече: тѣка е скритъ христовъ кръстъ, въ тѣзи могила. Тога царица Елена повелѣ да развалѣтъ идошкия храмъ и да раскопѣтъ могила. Послѣ доди и Макарий патріархъ, който като съ помоли на Бога, тосъ часъ излѣзна отъ онова мѣсто много хубава миризма. И като раскопаха сичкитѣ могила, намериха христовъ гробъ и до гроба три кръстове и четири гвоздеи, съ които бѣше Христосъ прикованъ на кръста. И като не знааха отъ тритѣ кръста, кой е христовъ? Слѣдъ на тога да носѣха единъ умрѣла мома да ѝ погребѣтъ, и повелѣ патріарха да сложѣтъ момата. И като тѣрѣха на умрѣлитѣ тритѣ кръста единъ по единъ, най послѣ тѣриха и христовъ кръстъ, и тосъ часъ възкрѣсна умрѣлата мома и стана на крака права. Тога царицата позна кой е христовъ кръстъ, поклонимъ са и го цалѣна, тѣй и нейнитѣ хора, които бѣхъ дошли съ нея. Тога защото имаше много народъ и не можѣха да видѣтъ честный кръстъ за тѣй молиха патріарха да го дигни на високо, за да го видѣтъ сичкитѣ. Тога патріарха като отиди въ голѣмитѣ іерусалимскѣ церкви, покачиси на амвонъ, дигна честный кръстъ и го показа на сичкѣя народъ. А народа като видѣ честный кръстъ, выкаха съ голѣмъ гласъ, и дѣмаха: господи помилѣй. И отъ тога остана да са празнува и до днесъ и да са въздига честный кръсъ за помянъ на тогашното въздиганіе.

Тога царица Елена зела една часть (парче) отъ честный кръсъ, и четиригѣ гвоздеи, а цѣлыя кръсъ тѣри въ срекаренъ сѣндѣкъ и го даде на Макариѣ патріарха, да го държи во іерусалимъ, за послѣдныгѣ врѣмена и народы. Тога Еврейна който укади кръста, и дрѣги ощи Евреи, които видѣха чѣдото на честный кръстъ, повѣрѣваха и са кръщаха. Ида са нарече Киріакъ, кой-